

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

28-01-2016

STM068:00 / 2015

Kunnanhallitus, § 10, 18.01.2016
Kunnanvaltuusto, § 5, 25.01.2016

§ 5

Hallituksen linjaukset itsehallintoalueiden perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkit / lausunto

MjuDno-2015-1367

Kunnanhallitus, 18.01.2016, § 10

Valmistelija / lisätiedot:
Jukka Ollikainen
jukka.ollikainen@mantyharju.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö STM.pdf
- 2 Lausuntoluonnos STMn kyselyyn.pdf

Valtioneuvosto pyytää kunnilta lausuntoa pääministeri Juha Sipilän hallituksen linjauksista, jotka koskevat itsehallintoalueiden muodostamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja siihen liittyvää rahoitusta. Lausunto tulee antaa 9.2.2016 mennessä.

Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettävät kolme itsehallintoaluetta tukeutuen lailla säädettävän työnjaon mukaisesti vaativimmissa palveluissa muiden itsehallintoalueiden palvelurakenteisiin siten, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään.

Hallituksen rahoituksen uudistamista koskevan linjauksen mukaan kunnilla ei voi jatkossa olla merkittävää vastuuta sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Itsehallintoalueiden rahoitusta valmistellaan ensisijaisesti valtion rahoitusvastuun pohjalta, minkä lisäksi myös osittain alueiden omaan verotusoikeuteen perustuvaa ratkaisua selvitetään.

Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Kuntia pyydetään ottamaan lausunnossaan kantaa siihen, minkä maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kunta katsoo kuuluvansa sekä perustelemaan kannanottonsa. Lausuntopyyntöissä todetaan, että itsehallintoalueita koskevat kannanotot täytyy käsitellä kunnanvaltuustossa, koska itsehallintoalueeseen sijoittumista koskevaan kannanottoon suhtaudutaan kunnan virallisena kannanottona. Mäntyharjun kunnan lausunto käsitellään kokonaisuudessaan kunnanvaltuustossa.

Edellä mainittujen linjausten johdosta Mäntyharjun kunta

1. kannattaa Etelä-Savon sote-alueen muodostamista,
2. pitää Etelä-Savon maakuntaa sopivana sosiaali- ja terveydenhuollon alueena, jonka tulee kuulua niihin 15 itsehallintoalueeseen, jotka itsenäisesti voivat järjestää sosiaali- ja terveystalvet,
3. kannattaa sitä, että kaikkien itsehallintoalueiden tulee saada sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus suoraan itsehallintoalueelle sekä kaikkien itsehallintoalueiden pitää voida toimia sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajina

Lausunto on valmisteltu osin Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvvelualueen valmistelussa mukana olevien kuntien kanssa.

Ehdotus

Esittelijä: Jukka Ollikainen, kunnanjohtaja

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että Mäntyharjun kunta antaa liiteasiakirjan mukaisen lausunnon Valtioneuvostolle itsehallintoalueista ja sosiaali- ja terveystuudistuksen toteuttamisen askelmerkeistä. Mäntyharjun kunta varaa mahdollisuuden antaa lausunnon, mikäli sote-uudistukseen, itsehallintoalueisiin tai aluejaon perusteisiin tulee muutoksia.

Päätös

Hyväksyttiin.

Kunnanvaltuusto, 25.01.2016, § 5

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö STM.pdf
- 2 Lausunloluonnos STMn kyselyyn.pdf

Ehdotus

Kunnanvaltuusto päättää, että Mäntyharjun kunta antaa liiteasiakirjan mukaisen lausunnon Valtioneuvostolle itsehallintoalueista ja sosiaali- ja terveystuudistuksen toteuttamisen askelmerkeistä. Mäntyharjun kunta varaa mahdollisuuden antaa lausunnon, mikäli sote-uudistukseen, itsehallintoalueisiin tai aluejaon perusteisiin tulee muutoksia.

Päätös

Hyväksyttiin.

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystministeriö

Allekirjoitetusta ja tarkastetusta sekä 28.1.2016 yleisesti nähtävänä olleesta
pöytäkirjasta otteen oikeaksi todistaa
Mäntyharjussa
28.01.2016

Arja Leppäkumpu
hallintosihteeri

Tiedoksianto asianosaiselle

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, sähköposti kirjaamo@stm.fi

Muutoksenhakukielto

§5

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimus / kunnallisvalitus

Tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. (Kuntalaki 91 §).

Lausuntopyyntökysely

Ohjeet:

Sähköisessä kyselylomakkeessa voi liikkua edestakaisin painamalla Edellinen- tai Seuraava -painikkeita. Kysely on mahdollista lähettää vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta osa kysymyksistä on merkitty pakollisiksi. Mahdolliset kysymyksiin annetut perustelut huomioidaan vastauksia analysoitaessa. Kyselyn lopussa on runsaasti vastaustilaa lausujien vapaamuotoisille kommenteille. Vastauksia on mahdollista muokata ennen kyselylomakkeen lähettämistä. Kyselyn voi tarvittaessa keskeyttää painamalla Keskeytä-painiketta ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Keskeytä-painikkeesta kysely vie automaattisesti sivulle, jossa on linkki jatkettavaan kyselyyn. Sivulla voi myös lähettää linkin sähköpostiisi. Viimeisen kysymyksen lopussa on Yhteenveto-painike, josta pääset tarkastelemaan laatimiasi vastauksia. Yhteenvetosivulta pääset muokkaamaan (Muokkaa vastauksia -painike) ja tulostamaan (Tulosta-painike) kyselyn. Tämän jälkeen kysely pitää vielä lähettää.

Vastauksien lähetys: Kun kyselyyn vastaaminen on valmis, paina kyselylomakkeen yhteenvetosivun lopussa olevaa Valmis-painiketta. Lähettämisen jälkeen kyselyvastausta ei ole enää mahdollista täydentää tai muokata.

Tämä on kyselyn tekstitiedostoversio, jota voi käyttää lausuntopyynnön käsittelyn helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi menettelyä, jossa lausuntoa työstetään tekstitiedostomuotoisena ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn.

Sähköisen kyselyn Internet-osoite:

<https://www.webropolsurveys.com/S/23CD4E7D9E3E90FB.par>

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antavat:

Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti, p. 0295163012, s-posti tuomas.poysti@stm.fi
Hallitusneuvos Pekka Järvinen, p. 02951 63367, s-posti pekka.jarvinen@stm.fi
Finanssineuvos Teemu Eriksson, p. 02955 30177, s-posti teemu.eriksson@vm.fi

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

Osastosihteeri Riikka Friberg, p. 02951 63629, s-posti riikka.friberg@stm.fi
Osastosihteeri Jaana Aho, p. 02951 63395, s-posti jaana.aho@stm.fi

TAUSTATIEDOT

Vastaajatahon virallinen nimi
Mäntyharjun kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi
kunnanjohtaja Jukka Ollikainen

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot
PL 76, 52701 Mäntyharju

Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimituksessa
25.1.2016

Toimielimen nimi
Kunnanvaltuusto

Onko vastaaja*

kunta

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
maakunnan liitto
muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
valtion viranomaisen
järjestö
joku muu

Kysymykset

1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajoon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Sosiaali- ja terveystalveluiden integraatio rakennetaan aina ensisijaisesti yhdessä alueen oman sairaalan kanssa. Etelä-Savossa tämä integraatio on siten luontevaa rakentaa yhdessä Mikkelin ja Savonlinnan sairaaloiden kanssa. Nämä toiminnot tulevat jatkossakin kattamaan noin 95 % kaikista sosiaali- ja terveystalveluista ja muiden alueiden palveluja käytetään vain erityisen vaativissa toimenpiteissä.

Etelä-Savon maakunnassa on noin 150.000 asukasta eli se on Suomen maakunnista 15. suurin. Maakunta on pinta-alaltaan laaja (Etelä-Savo on pinta-alaltaan 7. suurin maakunta) ja etäisyydet ovat pitkiä. Tätä korostavat vielä maakunnan runsaat vesistöt. Maakunnassa on 48.850 vapaa-ajan asuntoa, mikä nostaa maakunnan asukaslukua runsaasti erityisesti kesäaikaan. Mäntyharjussa on arvioitu, että kesäaikaan vapaa-ajan asukkaiden palvelutarve edellyttää yhden lääkärin työpanosta.

Maakunnan väestön sairastavuus on korkea (indeksi 109,4) ja väestö on keskimääräistä ikääntyneempää (Yli 65-vuotiaita 26,8 %, koko maassa 19,9 %) ja ikääntyy lähivuosina entisestään. Tämän johdosta myös sosiaali- ja terveystalveluiden tarve on keskimääräistä suurempaa.

Etelä-Savon maakunnassa sosiaali- ja terveystalvelujen integraatiotyö on jo käynnissä. Pitkälle viedyn sosiaalitalveluiden ja perusterveydenhuollon integraation lisäksi alueella toimivat erikoissairaanhoidon talvelut ollaan kytkemässä kiinteästi muihin sosiaali- ja terveystalveluihin. Tätä koskeva toiminnallinen järjestely on parhaillaan käynnissä. Sen myötä nykyinen Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä muuttuu Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymäksi.

3. **Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille:** Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Etelä-Karjala
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Savo
Kainuu
Kanta-Häme
Keski-Pohjanmaa
Keski-Suomi
Kymenlaakso
Lappi
Pirkanmaa
Pohjanmaa
Pohjois-Karjala
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Savo
Päijät-Häme
Satakunta
Uusimaa
Varsinais-Suomi

4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Itsehallintoalue sisältää muutakin palvelutuotantoa kuin sosiaali- ja terveystalvelut, joten on luonnollista tässä vaiheessa pitäytyä samalla alueella kuin muu alueellinen hallinto, kuten pelastustoimi, ympäristöpalvelut, ELY-keskus, maakuntaliitto.

5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-talvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää talvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-talvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Ratkaisu olisi selkeämpi, jos kaikilla 18 alueella olisi oma sote-talvelujen järjestämisvastuu. Yhteinen sote-vastuu heikentää itsehallintoalueen asukkaiden ja valtuuston itsenäistä päätösvaltaa ja hämärtää johtamisvastuita. Hallituksen linjauksessa jää epäselväksi, mitä alueiden yhteinen sote-vastuu tarkoittaa ja miten se käytännössä toteutetaan.

Jos 3 alueen yhteinen sote-järjestämisvastuu halutaan saattaa voimaan, mielestämme se tulisi toteuttaa siten, että nämä alueet tekevät yhteisen ehdotuksen järjestämisspätökseksi, jossa sovitaan tarvittavista yhteisistä palveluista, mutta kummallakin olisi oma sote-tuotanto. Myös rahoituksen tulisi kulkea itsehallintoalueiden kautta.

6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia.

Väestömäärä ja sen ennustettu kehitys

Huoltosuhde ja sen ennustettu kehitys

Taloudelliset edellytykset

Mahdollisuudet varmistaa yhdenvertainen sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus

Mahdollisuudet varmistaa kattava sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus

Mahdollisuudet suunnitella ja toteuttaa toimiva palveluverkko

Mahdollisuudet toteuttaa kustannustehokas tuotantorakenne

Kielelliset erityispiirteet

Maakuntien välinen luontainen yhteistyö ja työssäkäynti- tai asiointisuunnat

Jokin muu, mikä? **Alueen pinta-ala ja etäisyydet**

7. Kaikki itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Erikoissairaanhoidon osalta Etelä-Savon yhteistyösuunta on Pohjois-Savo, josta alueen nykyiset sairaanhoitopiirit hankkivat valtaosan niistä palveluista, joita alueella ei itse tuoteta.

Pidämme kuitenkin välttämättömänä, että niissä erityispalveluissa, joita ei tuoteta omalla alueella, voidaan käyttää asiakkaan asuinkunnan mukaisesti aina lähimpänä olevan muun alueen sairaalan palveluita. Etelä-Savon osalta tämä tarkoittaa Kuopion yliopistollisen sairaalan lisäksi mm. Jyväskylän ja Lahden sairaaloita.

8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Mikäli kohdassa 7 mainittu ehto asuinkunnan mukaisesti valittavista erityispalveluista toteutuu, ei-itsenäinen sote-aluevastuu ei vaikuta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen sen tulisi kuulua.

10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Tämä linjaus on hyvä. Tässä vaiheessa emme siirtäisi itsehallintoalueelle enää muita tehtäviä.

11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntien yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä?

Itsehallintoalueen tulisi laatia alueellinen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma. Sen lisäksi sen tulisi antaa kunnille tekninen ja tilastollinen tuki kunnan oman hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman laatimiseksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on poikkihallinnollista ja useilla tasoilla tapahtuvaa yhteistyötä. Kunnan rahoituksessa tulee olla hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön kannustava osuus.

12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Aluejako tulisi määritellä lopullisesti mahdollisimman nopeasti, jotta alueiden meneillään oleva sote-palvelujen integraatiotyö voi edetä täysimääräisesti.

13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Itsehallintoalueiden rahoituksessa tulee ottaa huomioon alueen väestön rakenteeseen ja sairastavuuteen liittyvät, kustannuksia kohottavat tekijät, sekä alueen laajuus ja pitkät etäisyydet. Mikäli itsehallintoalueiden rahoitus perustuu osin tai kokonaan sen omaan verotusoikeuteen, rahoitukseen tulee sisällyttää kuntien nykyisen verotulojen tasauksen mukainen osuus.

Kuntien toimintaedellytykset tulee verotuksellisesti turvata.

